ЖУРНАЛІСТИКА В ТЕННЕСІ

Редактор мемфіської "Лавини" так надався на кореспондента, що насмілився назвати його радикалом: "Виводячи перше слово, відшліфовуючи середину, ставлячи кому, закінчуючи період,– він знав, що фабрикує речення, наскрізь пройняте підлотою і прокурене брехнею".

Лікар сказав мені, що південний клімат благотворно вплине на стан мого здоров’я, тому я поїхав до Теннесі і став на посаду помічника редактора в газеті "Ранішня Зоря і Бойовий клич округи Джонсон". Коли я прийшов до редакції, головний редактор сидів на триногому стільці, задерши ноги на сосновий стіл. В кімнаті був, крім того, один сосновий стіл і ще один поламаний стілець, закидані газетами, паперами й рукописами. Був там ще дерев’яний ящик з піском, засипаний недокурками сигар та цигарок, і грубка, дверцята якої ледь трималися на одній завісі. Головний редактор мав на собі довгополий сурдут і білі полотняні штани. Черевики на ньому були маленькі, начищені до блиску. Він носив манишку, великий перстень з печаткою і високий старомодний комірець; кінці його картатої шовкової нашийної хустки звисали вниз. Коротше кажучи, вбрання року десь 1848-го. Він курив сигару і, шукаючи потрібного слова, так часто встромляв руку в волосся, що чуприна його добряче розкуйовдилася. Він грізно хмурився, і я вирішив, що він обмірковує особливо гостру передову. Він звелів мені взяти обмінні примірники газет, проглянути їх і, вибравши звідти все, гідне уваги, написати статтю "Дух теннесійської преси".

Ось що я написав:

"Дух теннесійської преси

У редакції "Півтижневого землетрусу", очевидно, виникло хибне уявлення щодо Балігекської залізниці. Компанія зовсім не ставить собі

за мету обминути Безардвіль. Навпаки, вона вважає, що це міст на майбутній лінії,– отже, вона не має ніякого наміру нехтувати ним. Ми цілком упевнені, що джентльмени із "Землетрусу" охоче виправлять свою помилку.

Джон У. Блосем, есквайр, здібний редактор хігінсвільської газети "Грім і Блискавка та Бойовий клич Свободи", прибув учора до нашого міста. Він зупинився в будинку Ванбюрена.

Ми мали нагоду помітити, що наш колега із "Ранішнього виття" помилився, гадаючи, ніби обрання Ванвертера не відбулося, але він виявить свою помилку раніше, ніж наше спростування дійде до нього. Очевидно, його ввели в оману попередні наслідки виборів.

Приємно відзначити, що місто Блезерсвіль має намір укласти договір з деякими джентльменами з Нью-Йорка, щоб забрукувати майже непрохідні тротуари вулиць міста плитками Нікольсона. "Щоденне ура" енергійно підтримує ці заходи і, здається, вірить в остаточний успіх".

Я передав свій рукопис головному редакторові для схвалення, переробки чи знищення. Він зиркнув на нього – і обличчя його спохмурніло. Коли він переглянув кілька сторінок, лице його позловіснішало. Не важко було завважити, що тут щось не гаразд. Ураз він схопився з місця й сказав:

– Грім і блискавка! Невже ви гадаєте, що я так розмовлятиму з цими невігласами? Невже ви гадаєте, що мої передплатники погодяться на таку квашу? Дайте мені перо!

Я ніколи не бачив, щоб перо з такою люттю дряпало й рвало папір, безжально переорюючи чужі дієслова та прикметники. Коли він дійшов до середини статті, хтось вистрелив у нього через відчинене вікно і порушив симетрію мого вуха.

– Ага,– сказав він,– це той мерзотник Сміт з "Морального вулкана" – він мусив тут бути ще вчора.

І, вихопивши з-за пояса револьвер флотського зразка, він теж вистрелив. Сміт упав, вражений кулею в стегно. Стріляючи вдруге, Сміт через поранення не мав змоги прицілитись як слід і покалічив стороннього. Цим стороннім виявився я. А втім, він відстрелив мені всього лише один палець.

Далі головний редактор знову заходився правити та викреслювати. Саме коли він кінчав, ручна граната влетіла в грубку – і грубка розлетілась на тисячу друзок. Це, однак, не спричинило великої шкоди, якщо не рахувати, що випадковим уламком мені вибило два зуби.

– А грубку таки геть зруйновано,– промовив головний редактор.

Я сказав, що, як на мене, і справді так.

– Та нічого, це дурниця,– навіщо вона такої погоди? Я знаю, хто це зробив. Він од мене не втече. Тепер подивіться, як треба писати такі речі.

Я взяв рукопис. Шеф так повиправляв та поперекреслював статтю, що й рідна мати її не впізнала б. Тут тепер стояло таке:

"Дух теннесійської преси

Запеклі брехуни із "Півтижневого землетрусу", очевидячки, намагаються знову замилити очі нашому шляхетному бездоганному читачеві своєю вульгарною, брутальною брехнею щодо найвизначнішого задуму XIX сторіччя – Балігекської залізниці. Думка, ніби Базардвіль буде залишено в стороні, зародилася в їхньому власному дурному мозку – вірніше, в тій кваші, яку вони вважають за свій мозок. Нехай краще

візьмуть назад свої слова і проковтнуть їх, якщо думають врятувати свої підлі шкури від батога, якого цілком заслуговують.

Цей осел Блосем з хігінсвільської газети "Грім і Блискавка та Бойовий клич Свободи" знову тут б’є байдики у Ванбюрена.

Ми мали нагоду помітити, що дурноверхі мерзотники з "Ранішнього виття", за звичкою справжніх брехунів, наклепали, ніби Ванвертера не обрано. Висока місія журналіста полягає в тому, щоб сіяти правду, викорінювати помилки, виховувати, очищати й підносити громадську мораль та звичаї, робити всіх людей шляхетнішими, добродійнішими, милосерднішими,– під кожним оглядом кращими й щасливішими; а цей підлий негідник компрометує своє високе звання тим, що сіє скрізь брехню, наклепи, ганебні лайки й вульгарність.

Блезерсвільцям закортіло мати нікольсонівську панель – їм куди більше потрібна тюрма та притулок для бідних. Що за ідея – тротуар у місті з одним конем, у місті, де є лише пара пивниць, кузня та цей гірчичний пластир, що іменується газетою "Щоденне ура"! Паскудна гадина Бакнер, що редагує "Ура", обстоюючи цю справу, виявляє звичайний свій ідіотизм, а уявляє собі, ніби має рацію".

– Ось як треба писати – якнайбільше перцю і без зайвих слів. А від такої кваші, як у вас, починає нудити.

В цей час у вікно з гуркотом влетіла цеглина і добре хряпнула мене по спині. Я відійшов набік, бо починав відчувати, що я тут зайвий.

Редактор сказав:

– Це, мабуть, полковник. Я вже два дні його чекаю. Він і сам зараз тут буде.

Він не помилився. За хвилину полковник з’явився на порозі з револьвером армійського зразка у руці.

Він сказав:

– Сер, я, здається, маю честь говорити з мерзенним боягузом, що редагує цю паскудну газетку?

– Атож. Сідайте, сер. Тільки обережно зі стільцем, бо йому бракує однієї ніжки. Я, здається, маю честь говорити з підлим брехуном, полковником Блезерскайтом Текумсе?

– Так, сер. Я прийшов звести деякі рахунки з вами. Коли ви маєте час, то й почнімо.

– Я мушу закінчити статтю про "Сприяння прогресові та морально-інтелектуальному розвиткові Америки", але з цим можна не поспішати. Починайте.

Обидва револьвери з шаленим гуркотом гримнули майже водночас. У редактора вирвало пасмо волосся, а полковникова куля закінчила свій шлях у моїй литці. Зачеплено було також ліве плече полковника. Вони вистрелили знову. Цього разу ніхто з них не постраждав, зате мені дісталося в руку. За третім пострілом обидвох добродіїв було легко поранено, а мені розтрощило зап’ясток. Тут я сказав, що мені, певно, краще піти погуляти, бо то їхня приватна справа, і я вважаю нечемним втручатися в неї далі. Але обидва добродії дуже просили мене сидіти па місці і запевняли, що я їм анітрохи не заважаю.

Потім, перезаряджаючи револьвер, вони почали розмову про вибори та врожай, а я заходився перев’язувати свої рани. Однак незабаром вони знову ревно розпочали вогонь, і жоден постріл не схибив; відзначу, що з шести куль п’ять дісталося мені. Шоста смертельно поранила полковника, котрий не без гумору зауважив, що тепер він мусить

попрощатися з нами, бо має справу в місті. Запитавши адресу трунаря, він вийшов.

Звертаючись до мене, редактор сказав:

– Я чекаю гостей на обід, і мені треба підготуватися. Коли ваша ласка, прочитайте коректуру та прийміть клієнтів.

Я мимоволі здригнувся від перспективи дочекатися клієнтів, але стрілянина так мене приголомшила, що я не знайшов, що відповісти.

Він мовив далі:

– Джонс буде тут о третій – відшмагайте його нагайкою. Гілспай, можливо, прийде раніше – вижбурніть його у вікно. Фергюсон буде десь о четвертій – убийте його! Гадаю, що на сьогодні все. Коли у вас буде вільний час, можете написати ущипливу статтю про поліцію – нехай головний інспектор трохи почухається. Нагайки – під столом, зброя – в шухляді, набої – в кутку, бинти й марля – теж у шухляді. Коли з вами що трапиться, Ланцет, хірург, живе поверхом нижче. Він допоможе, ми з ним у спілці.

Він вийшов. Я здригнувся. Минуло всього три години, але я пережив стільки небезпечних моментів, що всякий спокій душі, усякі веселощі покинули мене назавжди. Гілспай прийшов і викинув мене у вікно. Джонс теж незабаром прийшов, але тільки-но я приготувався відшмагати його, як він вирвав нагайку у мене з рук. У сутичці з незнайомцем, якого я не сподівався зустріти, я втратив свого скальпа. Другий незнайомець, на прізвище Томсон, перетворив мене на хаос, на шмаття. Нарешті, загнаний в куток, оточений розлютованою юрбою редакторів, шахраїв, політиканів і урвиголів, які горланили, лаялись та вимахували над моєю головою зброєю, так, що повітря аж іскрилося й мерехтіло від блискучої сталі, я опинився в такому становищі, що вже думав відмовитися від своєї посади, коли це несподівано з’явився шеф

разом із своїми захопленими, пойнятими ентузіазмом друзями. Почалася бійка й різанина, супроводжувана таким нелюдським галасом, що його ніяке людське перо, хоч би й сталеве, не могло б описати. Люди стріляли, кололи, рубали один одного, били, викидали у вікно. Пролунало коротке торнадо страшенної лайки з несамовитим бойовим танцем,– і все скінчилося. За п’ять хвилин запала тиша, і закривавлений головний редактор та я, лишившись удвох, споглядали криваве поле бою, усіяне уламками, розкиданими довкруг по підлозі.

Він промовив:

– Вам сподобається це місто, коли ви трохи призвичаїтесь.

Я сказав:

– Я мушу перепросити вас: я гадаю, що, може, згодом я й навчився б писати так, як вам подобається; мені тільки треба набути практики й вивчити газетну мову, і я, напевно, зміг би. Але, як на правду, така енергійна манера у висловах має свої незручності: тут весь час хто-небудь заважає працювати. Ви це й самі бачите. Енергійний стиль призначається, безперечно, для того, щоб підносити громадський настрій, але мені не до вподоби привертати до себе таку увагу, як оце щойно було. Я не можу спокійно писати, коли мене перепиняють так часто, як це сьогодні. Моя посада мені дуже подобається, але не подобається мені зоставатися тут самому й приймати відвідувачів. Я мушу визнати, що ці враження для мене нові, вони захоплюють мене, але тільки розподіляються недоцільно. Добродій стріляє у вас через вікно, а влучає в мене; граната пролітає через трубу, щоб віддячити вам, а уламок дверцят вибиває мені зуби; приятель заходить сюди, щоб обмінятися компліментами з вами, а мою шкіру продірявлюють так, що вона не здатна утримати жодних принципів; ви йдете обідати, а Джонс приходить сюди з нагайкою, Гілспай викидає мене у вікно, Томпсон зриває з мене всю одежу, а котрийсь зовсім сторонній відвідувач знімає з мене скальп з невимушеністю давнього приятеля; і не минає й п’яти хвилин, як пройдисвіти з усієї округи збираються тут, розмальовані в

бойові барви, щоб своїми томагавками остаточно загнати мою душу в п’ятки. Повірте моєму слову, я ніколи не переживав таких бурхливих хвилин, як сьогодні. Ви мені подобаєтесь, мені подобається ваша спокійна манера пояснювати своїм відвідувачам різні речі,– але я, бачте, не звик до всього цього. Серце у південця занадто імпульсивне; його гостинність до чужинців – занадто щедра. Ті сторінки, які я писав сьогодні, і які ви оживили рукою майстра, вливши в мої холодні фрази палкий дух теннесійської преси,– розворушать ще одне осине гніздо. Вся ця зграя редакторів прийде сюди – всі вони прийдуть голодні й захочуть ким-небудь поснідати. Я мушу з вами попрощатися. Я відмовляюся від честі бути присутнім на цьому бенкеті. Я приїхав на південь заради здоров’я і вертаюся задля того ж, ні хвилини не затримуючись. Журналістика в Теннесі – надміру бентежна, як на мене.

Після цього ми попрощалися, висловивши свій жаль один одному, і я подався до лікарні.

1871